

«ΌΤΙ ΟΥΚ ΕΣΤΙΝ ΑΙΤΙΟΣ ΤΩΝ ΚΑΚΩΝ Ο ΘΕΟΣ»

[Ορθοδοξία](#) / [Πνευματική Ζωή](#)

[Σοφία Μπεκρή, φιλόλογος-θεολόγος](#)

Στην εποχή μας που η θλίψη, ο πόνος, οι αρρώστιες και αυτός ο θάνατος όλο και πληθαίνουν, αναρωτιούνται συχνά οι άνθρωποι: «Γιατί το κακό θεριεύει; Ποιος φταίει για την κατάσταση αυτήν; Τι κάνει ή γιατί επιτρέπει ο Θεός να προκαλούνται τόσες συμφορές, να χάνονται άνθρωποι και μάλιστα αθώα παιδιά; Τελικά υπάρχει Θεός και εάν ναι, γιατί δεν επεμβαίνει να αποτρέψει το κακό;»

Τα ερωτήματα αυτά δεν είναι ασφαλώς τωρινά και έχουν απασχολήσει πολλούς διανοητές από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα, οι οποίοι έχουν δώσει ποικίλες απαντήσεις από την δική τους βεβαίως σκοπιά.

Στο άρθρο αυτό θα περιοριστούμε στις θέσεις του Μεγάλου Πατρός της Εκκλησίας μας, Βασιλείου, όπως διατυπώνονται στην ομιλία του: «ότι ουκ έστιν αίτιος των κακών ο Θεός». Αρχικά ο σοφός Βασίλειος επισημαίνει ότι είναι «αφροσύνη» να θεωρούμε τον αγαθό Θεό, που έπλασε τα πάντα «καλά λίαν», ως δημιουργό του κακού. Το κακό ως «ανυπόστατον» είναι «η στέρησις του αγαθού», είναι «η του

Θεού αλλοτρίωσις», η απομάκρυνσή μας από τον Θεό, η οποία μας κάνει «η μετά ηλίου είναι η μετά της σκιάς του σώματος ημών».

Η ανθρώπινη φύση, ως αποτέλεσμα της πτώσεως και της φθοράς, είναι «όλως δεκτική του κακού», «διά την αυτεξούσιον ορμήν». «Αρχή και ρίζα της αμαρτίας», κατά τον Μέγα Βασίλειο, «το εφ' ημίν και το αυτεξούσιον»· ώστε δεν ευθύνεται ο Θεός για τις επιλογές των ανθρώπων, καλές ή κακές, ούτε μπορεί να επέμβη στην ελευθερία αυτή του ανθρώπου, διότι είναι δικό Του δώρο!

έργο

Με την ίδια λογική δεν δημιούργησε ο Θεός την ασθένεια, αλλά ο άνθρωπος απώλεσε την υγεία «η διά πονηράν δίαιταν η διά νοσοποιόν αιτίαν»· «σώμα έκτισεν ο Θεός, ουχί νόσον· ψυχήν εποίησεν, ουχί αμαρτίαν· εκακώθη δε η ψυχή, παρατραπείσα του κατά φύσιν».

Αυτή η παρεκτροπή από το «κατά φύσιν», λόγω της «προαιρέσεως», της ελευθέρως δηλαδή βουλήσεως του ανθρώπου, έχει επισωρεύσει μια σειρά «κακών», τα οποία «παρά Θεού» γίνονται, για να αναιρέσουν «των αληθινών κακών την γένεσιν»: «νόσοι πόλεων και εθνών, αέρων αυχμοί (=ξηρασίες) και αφορίαί γης, και αι κατά τον βίον εκάστω τραχύτεραι περιπτώσεις, σεισμοί, επικλύσεις (=κατακλυσμοί)» συμβαίνουν «προς περιορισμόν της κακίας» και «εις σωφρονισμόν των υπολειπομένων», των εναπομεινάντων δηλαδή, καθώς ο Θεός «δημοσίαις μάστιξι» (=με δημόσιες μάστιγες) «την πάνδημον πονηρίαν» αποτρέπει.

Επομένως, «το κυρίως κακόν, η αμαρτία, εκ της ημετέρας προαιρέσεως ήρτηται, εφ' ημίν όντος η απέχεσθαι της πονηρίας, η μοχθηροίς είναι» (= ...από την δικιά μας προαίρεση εξαρτάται, καθώς είναι στο χέρι μας είτε να απέχουμε από την κακία, είτε να είμαστε με τους κακούς).

Άρα, όπως «ο (αληθινός) ιατρός εξαιρεί την νόσον, αλλ' ουχί νόσον εμβάλλει τω σώματι», έτσι και «ο Θεός αναιρεί το κακόν· ουχί δε το κακόν εκ του Θεού». Και όπως είναι ευεργέτης ο ιατρός, που επιφέρει πόνους και αλγηδόνες (=οδύνες) στο σώμα -«τη νόσω γαρ μάχεται, ουχί τω κάμνοντι» (=διότι καταπολεμάει την νόσο και όχι τον ασθενή), έτσι είναι αγαθός και ο Θεός, ο οποίος απεργάζεται την σωτηρία μας «διά μερικών κολάσεων» (=παραδειγματικών τιμωριών). Επειδή όμως ο Θεός δεν είναι μόνον παιδαγωγός αλλά και καρδιογνώστης, επιφέρει «οικονομία τινι» (=βάσει σχεδίου) τις τιμωρίες και τις θλίψεις «κατά την αναλογίαν της ενυπαρχούσης εκάστω πίστεως».

Εν κατακλείδι, έχοντες κατά νού τα σοφά αυτά λόγια του Μεγάλου Βασιλείου ας μην επιρρίπτουμε πλέον ευθύνες στον αγαθό Θεό για τις δικές μας παρεκτροπές, αλλά ας αγωνιζώμαστε με πίστη και υπομονή να αποβάλλωμε κάθε ψυχική και σωματική αμαρτία, ώστε να αφήνωμε χώρο στην θεία χάρη να ενεργή προς δόξα Θεού και επ' ωφελεία ημών των ιδίων, όντες απολύτως βέβαιοι «ότι, ποίημα όντες του αγαθού Θεού, ούτε πάθοιμεν αν τι, μη βουλομένου Εκείνου.»

Πηγή: Μεγάλου Βασιλείου «Ότι ουκ έστιν αίτιος των κακών ο Θεός», PG 31, 329A-353A.

<https://bit.ly/3qOb2t3>